

Benešovice a Lom – stručné historické milníky

(výběr z publikace Benešovice - Historie a současnost - 890 let, © Jiří Kučera)

Konec 11. stol.	Předpokládá se založení obou vesniček Benešovice a Lom, a to na důležité zemské stezce vedoucí od Prahy přes Rokycany a Starou Plzeň (dnešní Starý Plzeňec), Stezka pokračovala dále v trase Lobzy, Pletím a Damnov a stáčí se k severu přes řeku Mži na Planou až k hranicím s Německem u Chebu, a dále na Bamberg.
1115	<u>První písemná zmínka</u> o Benešovicích a Lomu a tedy potvrzené datum jejich vzniku se nachází v zakládací listině kladrubského kláštera od přemyslovského panovníka, knížete Vladislava I., <u>kde jsou obě vsi výslovně vyjmuty z majetku kláštera</u> . Obě vsi byly tedy převedeny do majetku pražské kapituly. Důvodem je zřejmě účast vsí na vybudování, udržování a hlídání zemské stezky, čímž těmto vsím vzniklo právo neplatit určitou dobu daně. Benešovice a Lom ale vznikly zřejmě ještě o 20 až 30 let dříve ve vazbě na výše zmíněnou zemskou stezku.
Polov. 12. stol.	Zemská stezka se z Damnova směrem k Tachovu mění a pokračuje dále kratší cestou na Bamberg.
Po 1186	Končí důvody „ochrany“ řady vsí před daněmi ležících na zemské stezce. Lom se spolu s některými dalšími se stává majetkem kladrubského kláštera. Benešovice ale zůstávají i nadále minimálně další století v majetku pražské kapituly, která nad vsí vykonává správu prostřednictvím církevních prelátů z kaple sv. Vavřince ve Staré Plzni.
1235	Král Václav I. předběžně věnuje kladrubskému klášteru ves Benešovice jako odměnu za dary poskytnuté klášterem vladaři na říšský sněm v Augsburgu
1239	Kladrubský klášter definitivně získává Benešovice darovací listinou vydanou v Regensburg dne 20 října 1239. Téhož roku papež Řehoř IX. potvrzuje ve své listině kladrubskému klášteru jeho majetek, jehož součástí jsou i vsi Benešovice a Lom, které leží na významné mezinárodní komunikaci, což přinášelo klášteru nemalý hospodářský prospěch. Brzy také v Benešovicích vystavěl vlastní hospodářský dvůr v západní části obce
1374	Z dobových pramenů (zápis ze soudní pře o tzv. Panský mlýn mezi Štěpánem z Benešovic a Janem, opatem křižovnického kláštera ze Stříbra lze usoudit, že ne všechny statky v Benešovicích patří pouze klášteru. Některé zřejmě vlastnily svobodní sedláci, možná i nižší šlechtici.
14. století	Během tohoto období nastává řada změn tras zemské stezky. Zejména po připojení Horních Falcí k Čechám, byla cesta přes ně odkloněna severním směrem až k Norimberku. Cestě se pro její důležitost přezdívalo mezi Němci Zlatá stezka. A i když Lom později z trasy stezky vypadl, v Benešovicích provoz mnohonásobně narůstá díky další úpravě cesty směrem přes Stříbro (na úkor konkurenčních Kladrub) a stávají pro klášter ještě důležitější a pro hospodářsky téměř nedocenitelné.
Pol. 14. století	osudy Benešovic a Lomu se rozcházejí, protože Lom (zvaný Český Lom) se částečně vymanil z klášterního majetku. V zápisech se objevuje jméno zemana Gerundi de Lom a v roce 1379 pak jméno Přibyslava z Lomu a Nykova, kterému patřily 4 mlýny. Od r. 1381 vlastní majetek rytíř Sezima z Lomy (zřejmě Přibyslavův syn)
15. století	je poznamenáno husitskými válkami. Po dobytí kladrubského kláštera Janem Žižkou v r.1421, přechází mniši s opatem do bavorského

Regensburgu. Samotný klášter věnuje Žižka svému příteli Petru Zmrzlíkovi. U Kladrub se následně zdržuje Zikmund, jež má v úmyslu dobýt klášter. Výměnou za peněžní obnos potřebný k udržování svého vojska si vypůjčuje od Švamberků a místo splácení dluhů jim umožňuje získat příslušníkům podíl na majetku kláštera. Proto je opuštěny majetek kláštera je zachvácen šlechtou. Benešovice jsou r.1421 zastaveny Janu Hanovcovi, patřícího do borské větve mocného šlechtického rodu Švamberků. Podíl tohoto rodu na důchodech plynoucí z výnosů vsi Benešovice je zmiňován ještě v r.1477 Lom nebo jeho část je i po roce 1420 v držení menších feudálů, kteří měli sídlo v menší tvrzi, jejíž poloha ale není zdokumentována. V roce 1437 tuto tvrz kupuje od rytíře Sezimy měšťan Hanuš May i se dvěma dvory od sedláků. Následuje rychlé střídání vlastníků těchto majetků. Po husitských válkách je Lom majetkově rozdělen mezi kladrubský klášter, majitele místní tvrze a borské Švamberky. Ti pak (Bohuslav ze Švamberka) v roce 1482 získávají od krále Vladislava Jagellonského i část Lomu patřící klášteru

Po 1477 Končí výhradní správa Benešovic strany Švamberků, a - opat Prokop z Balkova jako zástupce kladrubského zboží zřizuje tzv. nápravu, tj. možnost pronájmu klášterního dvora „nápravníkov“ z řad nižší šlechty, jemuž z toho vyplývá vůči klášteru i řada povinností. Švamberkové ale nechtějí ztratit svůj vliv na Benešovice a další vsi ve své správě, takže se snaží z klášterem udržovat dobré vztahy (smlouva o vzájemném přátelství z r.1486)

Majiteli lomského zemanského statku jsou v roce 1478 uváděni bratři Janek, Bohuslav a Šimon z neznámého šlechtického rodu

Kolem 1500 Po smrti Elšky, dcery Kostenpíra zůstává lomská tvrz neobydlena a je zbořena.

1506 Klášter získává Benešovice zpět do svého majetku, když Jindřich ze Švamberka postupuje je zpět.

50-léta 16.stol. Klášter je finančně vyčerpan po opravě klášterního chrámu a několika průchodech drancujících vojsk. Jsou opět zastavovány či prodávány vsi patřící do jeho majetku a majetek opět získávají přednostně Švamberkové.

1552 Benešovice jsou společně s Holostřevy, Lobzy a Výrovem na příkaz císaře Ferdinanda I. připojeny k Boru. Stejně tak i část Lomu patřící klášteru. Stejný osud potkává r.1574 a 1578 další vsi, když Rudolf II. rozprodává majetek kláštera (který mu dluží na daních) jako zástavu opět Švamberkům. Klášteru ale zůstává v Benešovicích klášterní dvůr s podanými, kteří zde pracovali. Ten pronajímá radě po sobě následujících zemanů, kteří zde hospodaří s různými výsledky.

1596 Švamberkové jednají o vrácení Benešovic do majetku kláštera, ale špatná finanční situace mnichů to nedovoluje, protože konvent vyhořel. I proto následně Benešovice kupují pánové ze Širdingu (Schirdingu) sídlící v Ošelině.

1653 Od poloviny 16. století, r.1558, kdy kupuje Jiřík z Příchovský ze Svojšína část majetku v Lomu, začíná narůstat vliv a majetek tamějšího rodu Příchovských a ti kupují dále r.1653 od kláštera 4 statky v Lomu. Od té doby zůstává Lom jako obec nadlouho ve vlastnictví svojšínské vrchnosti.

17.století na počátku století jsou Benešovice spravovány Schirdingy. Benešovice jsou ale již v r.1624 vráceny klášteru, protože Schirdingům jako příznivcům protestantské šlechty je majetek zkonfiskován. Tricetiletá válka, která pak končí 1648, přináší do vsí bídu, jsou zničeny a lidé opouštějí své statky, neboť nemají ani na zasetí obilí. Opuštěné dvory skupují

1785	je definitivně zrušen kladrubský klášter a jeho majetek včetně Benešovic přebírá Císařská a královská česká administrace státních statků.
1789	nastupuje osvicenský panovník Josef II. a ruší poddanskou povinnost. Roboty jako taková ale zůstává, ale od r.1784 bylo možno její zrušení za „peněžitou náhradu“, což využívá v r.1790 i obec Benešovice
1825	se koná dražba budov a majetku kladrubského kláštera. Kupcem celého panství se stává generálmajor císařských vojsk. Ten vytváří rozsáhlý administrativní aparát a ten vymáhá na Benešovicích dřívější dluh za neodpracovanou naturální robotu. Sedláci hájí svá práva u soud. Pře trvá s různými výsledky 7 let a nakonec je vyřešena ke spokojenosti benešovických.
1838	v Benešovicích je 27 domů a 190 obyvatel
1848	revoluční rok, je definitivně zrušena robotní povinnost i naturální a peněžní platy, kterými bylo obyvatelstvo zužováno několik staletí
Kolem 1866	ve vsi žijí převážně zemědělci, z řemeslníků je uváděn jen kovář, truhlář a obuvník. Rozšiřuje se výroba dřevěného uhlí z okolních lesů
1903-1904	začala stavba železniční lokálky mezi Svojšínem a Borem u Tachova. Byla zřízena železniční zastávka nedaleko Lomu
1905	zboření staré cihelny, která stávala nad velkostatkem
1910	veliká vichřice napáchala značné škody v Lomu
1913	stavba obecního vodovodu
1914-1918	první světová válka se podepsala i na obyvatelích Lomu a Pražky, neboť narukovalo 89 mužů a 30 z nich se nevrátilo
1926	na základě československé pozemkové reformy byl odebrán lomský statek hraběti Junker - Bohatovi a prodán bývalému legionáři Václavu Hešíkovi, což bylo považováno místními německými obyvateli za akt „čechizace obce“
1927	stavba nové hasičské zbrojnice v Lomu
30. léta	všeobecná hospodářská krize a nezaměstnanost postihla i obec Lom
1933	šterkování cesty mezi Lomem a Praškou
1934	vybudovaná nová cesta ke škole v Lomu a položena kanalizace
Mnichov 1939	zamítnutí stavby obecního domu v Pražce
	již 5. října 1938 německé prapory zdviženými pravicemi (čeští obyvatelé byli v té době již nuceně odstěhováni). „česká Lom“ se stal součástí velkoněmecké říše pod názvem Lohm
1945	obsazení Benešovic americkou armádou. Odsun Němců zpět proběhl již během roku 1945
1951	v obci vzniká Jednotné zemědělské družstvo. Při jeho provozu jsou využiti i noví dosídlenci z vnitrozemí Čech
1961	státní statek Kladruby zakládá v Benešovicích středisko živočišné výroby.

1963	dochází ke sloučení Benešovic s obcí Lom
1963-1964	v Benešovicích probíhá stavba velkokapacitního kravína pro 550 dojníc.
1964	v akci Z se na návsi staví vodní nádrž včetně okrasného parčíku
1964	úprava návsi v Lomu a kanalizace v délce 30 m
1965	dokončení nedodělané u požární zbrojnice, čekárny a úpravy návsi v Lomu
1967	pokračují opravy domů a zahrad obyvatel obce Benešovice, dochází k poničení parčíku v souvislosti s bouráním staré budovy teletníku
1970	stavba potrubí tranzitního plynovodu kolem Benešovic
	rekonstrukce veřejného osvětlení v Lomu
1973	výběr staveniště pro budování slíbeného kulturního domu
1974	Přesun kapličky. Při úpravách trasy silnice E 50 (nynější silnice II/605) musela být přemístěna barokní kaplička zasvěcená Panně Marii. Stavební firma Transfera kapličku přesunula o 82 metrů jižně. Hlavní komunikace nyní prochází středem Benešovic a dělí zástavbu na dvě části
1978	otevření kulturního domu se sálem a jevištěm hostincem, pronajatým Jednotě (výstavba převážně v akci „Z“ v letech 1974-1978)
1978	demolice starého špýcharu (sýpky) poblíž silnice, vzniká parčík
1978	V Lomu zavezen návesní rybník a jedna budova upravena pro stánkový prodej Jednoty
1980	Obec Benešovice včetně Lomu a pražky se stává součástí města Stříbra, je zrušen místní národní výbor
1992	Vlastní Benešovice se osamostatňují od města Stříbra a vytváří samostatný správní orgán - obec Benešovice
1993	výstavba ropovodu Ingolstadt na území obce, odkoupení objektu Smíšeného zboží obcí, odbahnění rybníka
1997	odradování vodního zdroje pro obec v prameništi Pražka
1999	rekonstrukce požární zbrojnice
2000	vybudování sportovního areálu Oáza
2000	obecní úřad se stěhuje do nové budovy za motorestem E50
2000	znovuzavedena obecní kronika
2001	obec zajišťuje restaurování oltáře Panny Marie v kapličce na návsi
2001	rozsáhlá údržba obecního sálu v motorestu
2001	obec přebírá stavební dvůr od firmy Holding, a.s.
2002	obec Benešovice se opět spojuje s Lomem u Stříbra a osadou Pražkou
2003	opravena cesta na Pražku
2003	odprodán obecní rybník Kutlák
2010	Oslavy 895 let založení obce Benešovice, včetně seznámení občanů se symbolikou oficiálního znaku a praporu obce